

TABEL DE CONCORDANȚĂ

1	Directiva 2010/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 iulie 2010 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei 86/613/CEE a Consiliului (Directive 2010/41/EU of the European Parliament and of the Council of 7 July 2010 on the application of the principle of equal treatment between men and women engaged in a self-employed capacity and repealing Council Directive 86/613/EEC)
2	Proiect de lege pentru modificarea unor acte normative (aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă)
3	Compatibil
4	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
5	21.10.2025

Actul Uniunii Europene	Proiectul de act normativ național	Gradul de compatibilitate	Observațiile
6	7	8	9
Articolul 1. Obiectul (1) Prezenta directivă prevede cadrul de punere în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară activități independente sau care contribuie la exercitarea acestor activități, cu privire la acele aspecte nereglementate de Directivele 2006/54/CE și 79/7/CEE. (2) Punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii rămâne în continuare reglementată de Directiva 2004/113/CE.		Compatibil	Articolul 1 are caracter introductiv și stabilește obiectul Directivei, respectiv cadrul de aplicare a principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară activități independente. Nu este necesară transpunerea expresă. Totuși, menționăm că principiul egalității de tratament este deja consacrat în legislația națională, inclusiv prin art. 3 lit. b) din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, care garantează tratamentul nediscriminatoriu pentru contribuabili și beneficiari. Legislația internă conține și alte principii relevante, cum ar fi principiul contributivității, prevăzut de art. 3 lit. e), conform căruia drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.
Articolul 2. Domeniul de aplicare Prezenta directivă reglementează: a) lucrătorii independenți, anume toate persoanele care exercită o activitate lucrativă pe cont	Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj se modifică după cum urmează: La articolul 3, sintagma „lucrător independent” se substituie cu textul „lucrător emigrant independent”.	Compatibil	Legislația națională nu prevede un concept unic al „lucrătorului independent” așa cum este definit de Directivă. Noțiunea este utilizată expres în art. 3 din Legea nr. 105/2018 sub denumirea de „lucrător independent”, dar se referă la „lucrătorul emigrant independent”, ceea ce nu corespunde sensului oferit de articolul 2 din Directivă. Astfel, noțiunea de „lucrător independent” existentă nu se referă la persoanele care desfășoară activități

propriu, în condițiile prevăzute de dreptul intern; (b) soțiile/soții lucrătorilor independenți sau, atunci când și în măsura în care sunt recunoscute/recunoscuți de dreptul intern, partenerile/partenerii de viață ale/ai lucrătorilor independenți care nu sunt salariate/salariați sau asociate/asociați la întreprindere, în cazul în care acestea/aceștia, în condițiile prevăzute de dreptul intern, participă în mod obișnuit la activitatea lucrătorului independent și îndeplinesc fie aceleași sarcini, fie sarcini complementare.		independente în Republica Moldova, ci doar la cele care muncesc pe cont propriu în afara țării. În vederea eliminării confuziilor, dar și a înlăturării unei omisiuni legislative, este necesar de schimbat noțiunea respectivă din „lucrător independent” în „lucrător emigrant independent”. Totuși, în dreptul național, statutul persoanei fizice care desfășoară activitate economică în nume și pe cont propriu este reglementat de conceptul de „profesionist”. Art. 3 alin. (2) din Codul civil prevede că o persoană fizică are calitatea de profesionist dacă „în cadrul raportului juridic civil acționează în scopuri ce țin de activitatea de întreprinzător sau profesională, chiar dacă persoana nu are scopuri de a obține un profit din această activitate”. În continuare, art. 34 din Codul civil prevede momentul din care o persoană fizică poate desfășura activitatea de întreprinzător: din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual sau în alt mod prevăzut de lege; iar activitatea profesională desfășurată în nume și pe cont propriu poate fi exercitată din momentul întrunirii condițiilor stabilite de lege pentru aceasta. Astfel, lucrătorii independenți, în sensul Directivei, pot fi încadrați în categoriile: întreprinzători individuali, gospodării țărănești, titulari de patentă de întreprinzător, comercianți cu amănuntul, achizitori de producție agricolă, antreprenori independenți, precum și diverse profesii liberale reglementate prin legi speciale, cum sunt avocații, notarii, medicii independenți, executorii judecătorești, mediatorii etc. Aceste categorii sunt prevăzute în Anexa nr. 1 al Legii nr. 489/1999, precum și definite în art. 5 din Codul Fiscal nr. 1163/1997. Persoanele care exercită o activitate independentă, în condițiile prevăzute de dreptul intern, în unul din următoarele domenii: • antreprenori independenți – persoane fizice rezidente care desfășoară activitatea economică independentă în domeniul prestării serviciilor conform capitolului 104 din titlul II, în mod individual, fără a constitui o formă organizatorico-juridică (art. 5 alin. 364 Cod Fiscal nr. 1163/1997); • activități comerciale – persoane fizice care vând produse fără să aibă o firmă (art. 5 alin. 361 Cod Fiscal nr. 1163/1997); • lucrători în justiție – avocați, notari, executori judecătorești etc. (art. 5 alin. 362 Cod Fiscal nr. 1163/1997) • lucrători în sănătate – medici care lucrează pe cont propriu (art. 5 alin. 363 Cod Fiscal nr. 1163/1997);
--	--	--

		• titularii de patentă de întreprinzător, gospodăriile țărănești, horticultori, întreprinderile individuale. Luând în considerație că trebuie să asigurăm protecția socială a acestor persoane, am corelat categoriile de activități menționate supra cu categoriile de plătitori menționați în Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, Anexa nr. 1, și anume: • activități comerciale – punctul 1.6 din Anexă și anume persoanele fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor; • lucrători în justiție – punctul 1.61 din Anexă și anume liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1.1–1.6; • lucrători în sănătate – punctul 1.3 din Anexă și anume persoanele care exercită independent profesiunea de medic în una dintre formele de organizare a activității profesionale prevăzute de Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995; • titularii de patentă de întreprinzător, gospodăriile țărănești, horticultori, întreprinderile individuale – punctul 1.6 din Anexă și anume fondatori ai întreprinderilor individuale, inclusiv fondatori ai gospodăriilor țărănești (de fermier), persoanele fizice care exercită activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal și punctul 1.7 din Anexă și anume titularii patentei de întreprinzător, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1.1–1.61. Lista nu este exhaustivă și poate fi completată ulterior cu alte categorii de persoane care desfășoară activități independente. Interpretarea largă a termenului de „lucrător independent” („self-employed” – din originalul Directivei) este în linie atât cu practica statelor UE care deja au transpus Directiva, cât și cu avizele exprimate de autoritățile publice naționale, care includ în noțiunea de „lucrător independent” o gamă largă de subiecți (avizele Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova din 1 septembrie 2023, Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS) din 24 octombrie 2023 și 28 ianuarie 2025, Ministerului Finanțelor din 25 octombrie 2023 și altele). În ceea ce privește „soțiile/soții și partenerii de viață ai lucrătorilor independenți”, legislația Republicii Moldova nu consacră juridic
--	--	---

			instituția „parteneriatului de viață”. Normele privind concubinajul au un caracter tangențial și nu creează un statut echivalent celui de căsătorie în ceea ce privește mecanismele de protecție socială a partenerilor aflați la întreținerea lucrătorilor independenți. Prin urmare, transpunerea Directivei se va limita la recunoașterea soților/soțiilor, care pot beneficia de protecție socială fie prin efectul legii, fie prin asigurare voluntară.
Articolul 3. Definiții În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții: (a) „discriminare directă” - situația în care o persoană este tratată mai puțin favorabil din motive legate de sex în comparație cu o altă persoană care este, a fost sau ar fi într-o situație comparabilă; (b) „discriminare indirectă”- situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră ar dezavantaja în special persoanele de un anumit sex, în raport cu persoane de celălalt sex, cu excepția cazului în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică este justificată în mod obiectiv de un scop legitim, iar mijloacele pentru a atinge acest scop sunt corespunzătoare și necesare; (c) „hărțuire”- situația în care se manifestă un comportament indezirabil legat de sexul unei persoane, având ca scop sau ca efect lezarea demnității persoanei respective și crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator; (d) „hărțuire sexuală”- situația în care se manifestă un	Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați se modifică după cum urmează: La articolul 2 , după noțiunea „discriminare indirectă după criteriul de sex”, se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins: „discriminare împotriva femeilor – orice diferențiere, excludere sau restricție bazată pe sex, care are drept efect sau scop compromiterea sau anihilarea recunoașterii, beneficiului și exercitării de către femei, indiferent de statutul lor matrimonial, pe baza egalității dintre bărbat și femeie, a drepturilor omului și libertăților fundamentale, în domeniile politic, economic, social, cultural, civil sau în orice alt domeniu, inclusiv în sfera publică și privată. Discriminarea împotriva femeilor include discriminarea directă, indirectă și formele intersecționale de discriminare.”.	Compatibil	Noțiunile prevăzute de Directivă se regăsesc în art. 2 din Legea nr. 5/2006 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați, după cum urmează: • discriminare după criteriul de sex – orice deosebire, excepție, limitare ori preferință având drept scop ori consecință limitarea sau intimidarea recunoașterii, exercitării și implementării pe bază de egalitate între femei și bărbați a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului; • discriminare directă după criteriul de sex – orice acțiune care, în situații similare, discriminează o persoană în comparație cu o altă persoană de alt sex, inclusiv din cauza sarcinii, maternității sau paternității; • discriminare indirectă după criteriul de sex – orice acțiune, regulă, criteriu sau practică identică pentru femei și bărbați, dar cu efect ori rezultat inegal pentru unul dintre sexe, cu excepția măsurilor pozitive; • hărțuire sexuală – manifestare a unui comportament fizic, verbal, nonverbal sau a altor acțiuni de natură sexuală care conduc la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane. De asemenea, art. 2 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, în conținutul art. 2, definește noțiuni specifice conținute în Directivă, printre care: • discriminare directă – tratare a unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile protejate, reale sau presupuse, în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o situație comparabilă, în afară de cazul în care aceasta se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt proporționale, adecvate și necesare; • discriminare indirectă – orice prevedere, acțiune, criteriu sau practică aparent neutră care are drept efect dezavantajarea unei persoane față de o altă persoană în baza criteriilor protejate, în afară de cazul în care acea prevedere, acțiune, criteriu sau practică se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sînt proporționale, adecvate și necesare;

comportament indezirabil cu conotație sexuală, exprimat fizic, verbal sau nonverbal, având ca scop sau ca efect lezarea demnității unei persoane și, în special, crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator.			• hărțuire – orice comportament nedorit care conduce la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse; • hărțuire sexuală – manifestare a unui comportament fizic, verbal, nonverbal sau a altor acțiuni de natură sexuală care conduc la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane; Prin urmare, noțiunile prevăzute de art. 3 din Directiva de referință, sunt deja reglementate în legislația națională indicată supra. Astfel că, actele normative prenotate, includ definiții echivalente pentru discriminare directă, indirectă, hărțuire, hărțuire sexuală. Totuși definiția de discriminare pe criteriu de sex prevăzută în art. 2 al Legii nr. 5/2006 nu acoperă toate dimensiunile fenomenului de discriminare împotriva femeilor și lasă loc unor interpretări ambigue. În acest sens, proiectul de modificare propune includerea definiției de discriminare împotriva femeilor care va prevedea expres că nu se admite discriminarea în domeniul public sau privat. La fel prevede ca formă de discriminare împotriva femeilor și formele intersecționale de discriminare. Aceasta va asigura claritate conceptuală, coerență juridică și aliniere la standardele internaționale, în special la Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW). Totodată includerea acestei definiții este o cerință inclusă în foaia de parcurs privind „Statul de drept” (HG nr. 275/2025), cap. <i>drepturile fundamentale</i>, măsura 8.2.
Articolul 4. Principiul egalității de tratament (1) Principiul egalității de tratament înseamnă că nu trebuie să existe niciun fel de discriminare pe motive de sex în sectorul public sau privat, în mod direct sau indirect, de exemplu cu privire la constituirea, echiparea sau extinderea unei întreprinderi sau începerea sau extinderea oricărei alte forme de activitate independentă. (2) În domeniile reglementate de alineatul (1), hărțuirea și hărțuirea sexuală sunt	Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității se modifică după cum urmează: Articolul 7 alineatul (2) se completează cu litera a²) cu următorul cuprins: „a²) stabilirea condițiilor și criteriilor care exclud sau favorizează lucrătorii independenți la constituirea, echiparea, extinderea sau exercitarea activității lor;”. Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi se modifică după cum urmează: Articolul 8 se completează cu punctul 1¹ cu următorul cuprins: „1¹. Statul asigură șanse egale femeilor și bărbaților cu privire la constituirea, echiparea, extinderea și activitatea întreprinderilor.”.	Compatibil	Deși cadrul normativ național (în special Legea nr. 121/2012) interzice discriminarea și instigarea la discriminare pe criteriul de sex în toate domeniile, iar Legea nr. 845/1992 în articolul 8 prevede că „Statul creează tuturor întreprinderilor condiții juridice și economice egale” experiența altor state membre ale Uniunii Europene demonstrează importanța transunerii exprese a dispozițiilor art. 4 din Directivă în legislația internă. Potrivit raportului din 2015 privind implementarea Directivei 41/2010/UE al „Rețelei europene a experților juridici în domeniul egalității de gen” contractată de Comisia Europeană, o bună parte din țări au lăsat acest articol netranspus, considerând cadrul normativ preexistent suficient în vederea asigurării egalității, fapt care a generat critici. Republica Moldova nu tolerează discriminarea și dispune de mecanisme de protecție de mai multe niveluri, precum și autorități competente de a le aplica. Spre exemplu, ne referim la Legea nr. 121/2012 privind asigurarea egalității, care interzice discriminarea și instigarea la discriminare în toate domeniile, în special articolul 7 ce

considerate a fi discriminare pe motive de sex și, prin urmare, sunt interzise. Respingerea unui astfel de comportament de către o persoană sau supunerea unei persoane la un astfel de comportament nu poate fi folosită drept justificare pentru o decizie care să afecteze acea persoană. (3) În domeniile reglementate de alineatul (1), o instigare la discriminare împotriva persoanelor pe considerente legate de sex este considerată a fi discriminare			prevede interzicerea discriminării în câmpul muncii și în exercitarea unei profesii. Însă, având în vedere experiența altor state, se impune necesitatea de a transpune expres principiile conținute în art. 4 al Directivei, în legislația internă, pentru a evita eventuale interpretări restrictive și pentru a consolida protecția juridică. Or, principiul egalității de tratament reglementat de Directivă, are un caracter mai îngust decât principiul general al egalității reglementat la nivel național, motiv pentru care modificările propuse vor contribui la consolidarea prin completarea de precizie, a cadrului normativ curent. Mai mult, constituirea, echiparea sau extinderea unei întreprinderi sau începerea sau extinderea oricărei alte forme de activitate independentă reprezintă domenii exacte, în care nu trebuie să se admită niciun fel de discriminare. Pentru o mai bună aplicabilitate practică, principiile Directivei au fost transpuse expres prin clarificarea discriminării în aceste domenii ca formă de discriminare în sensul Legii nr. 121/2012. Mai mult, asigurarea egalității de șanse la constituirea, echiparea, extinderea și activitatea întreprinderilor, se instituie și în Legea nr. 845/1992 articolul 8.
Articolul 5. Acțiunea pozitivă Statele membre pot să mențină sau să adopte măsuri în sensul articolului 157 alineatul (4) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, pentru a asigura în mod concret o deplină egalitate între bărbați și femei în viața profesională, de exemplu în vederea promovării inițiativelor antreprenorialului în rândul femeilor.		Compatibil	Articolul respectiv nu este unul imperativ; acesta doar recomandă statelor să facă uz de dreptul lor discreționar în acționarea pozitivă spre susținerea egalității de șanse, cum ar fi prin promovarea unor campanii și politici de antreprenoriat favorabile sexului subreprezentat. Legislația națională prevede în articolul 2 al Legii nr. 5/2006 noțiunea de măsuri pozitive, care reprezintă acțiuni speciale provizorii luate până la asigurarea deplinei egalități între femei și bărbați și care au menirea să prevină ori să compenseze dezavantajele legate de sex în vederea asigurării în practică a unei depline egalități între femei și bărbați. Direcția benefică este că Republica Moldova deja aplică acest articol, și are adoptate măsuri pentru promovarea inițiativelor antreprenorialului în rândul femeilor, spre exemplu HG nr. 809/2023 cu privire la aprobarea Programului de susținere a antreprenoriatului feminin.
Articolul 6. Constituirea unei societăți Fără a aduce atingere condițiilor specifice de acces la anumite activități care se aplică în mod egal ambelor sexe, statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că acele condiții de constituire a unei		Compatibil	Cu privire la aplicarea art. 6 din Directivă, legislația națională nu conține dispoziții care să interzică sau să limiteze participarea soților la constituirea și desfășurarea activităților economice în cadrul formelor legale de organizare a afacerilor, inclusiv a societăților comerciale. Menționăm Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi care reglementează în art. 14 că întreprinderea individuală reprezintă forma de activitate economică ce aparține unui cetățean, în baza dreptului de proprietate privată, sau membrilor familiei acestuia, în baza dreptului de proprietate comună. Patrimoniul acesteia se

societăți între soți sau parteneri de viață, atunci când și în măsura în care aceștia sunt recunoscuți de dreptul intern, nu sunt mai restrictive decât condițiile de constituire a unei societăți între alte persoane.		constituie din bunurile proprii ale cetățeanului (sau ale familiei) și din alte surse permise de legislație. De asemenea, potrivit Legii nr. 1353/2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier), art. 2 alin. (1) stabilește că „gospodăria țărănească este o întreprindere individuală, bazată pe proprietate privată asupra terenurilor și asupra altor bunuri, pe munca personală a membrilor unei familii (membri ai gospodăriei țărănești), avînd ca scop obținerea de produse agricole, prelucrarea lor primară, comercializarea cu preponderență a propriei producții agricole.” Conform art. 6 al aceleiași legi, „statul garantează respectarea drepturilor și protejarea intereselor legale ale gospodăriei țărănești, fără a răspunde pentru obligațiile acesteia și fără a interveni în activitatea ei, exceptând cazurile prevăzute de lege.” De asemenea, art. 9 alin. (1) prevede că „fondator al gospodăriei țărănești poate fi persoana fizică care a atins vîrsta de 18 ani, are capacitate de exercițiu deplină, posedă teren cu drept de proprietate privată.” În sfârșit, potrivit art. 10 al Legii nr. 1353/2000, „gospodăria țărănească se constituie prin liber consimțământ, în baza unei declarații de constituire semnate de fondator și de viitorii săi membri”. Orice persoană fizică cu capacitate de exercițiu deplină poate participa la constituirea societăților în Republica Moldova în una din formele organizatorico-juridice prevăzute de lege. Această prezumție este un principiu garantat de art. 31 alin. (1) din Codul civil care recunoaște capacitatea civilă în măsură egală tuturor persoanelor, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, grad de cultură sau de alte criterii similare. Capacitatea civilă include, de asemenea, dreptul persoanei fizice de a practica activitate de întreprinzător din nume și pe cont propriu, din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual sau în alt mod prevăzut de lege, după cum este prevăzut de art. 34 alin. (1) din Codul Civil. De asemenea, capacitatea civilă include și dreptul persoanei fizice de a participa în calitate de fondator, membru sau asociat al societăților comerciale, inclusiv: • fondator (asociat) al societăților cu răspundere limitată (art. 11 alin. (1) din Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată); • fondator (acționar) al societăților pe acțiuni (art. 29 alin. (2) din Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni); • co-fondator (co-asociat) al societăților în nume colectiv (art. 256 alin. (2) Cod civil)
--	--	--

			• comanditar sau comanditat în societățile în comandită (art. 271 alin. (1) și art. 256 alin. (2) Cod civil); • membru al cooperativei (art. 282 alin. (2) Cod civil). Astfel, legislația Republicii Moldova este compatibilă cu cerința prevăzută de art. 6 din Directivă, întrucât nu instituie bariere suplimentare pentru soți în accesul la activitățile economice și la formele organizatorico-juridice de desfășurare a unei activități de întreprinzător. În legislația națională a Republicii Moldova nu se regăsesc dispoziții exprese care să garanteze soților dreptul de a exercita împreună activități independente, însă nici nu există prevederi care să interzică sau să limiteze în mod direct această posibilitate.
Articolul 7. Protecția socială (1) În cazul în care într-un stat membru există un sistem de protecție socială pentru lucrătorii independenți, respectivul stat membru ia măsurile necesare, astfel încât soțiile/soții și partenerii de viață menționați la articolul 2 litera (b) să poată beneficia de o protecție socială, în conformitate cu dreptul intern. (2) Statele membre pot decide dacă protecția socială menționată la alineatul (1) este pusă în aplicare pe o bază voluntară sau în mod obligatoriu.	Legea nr. 489/199 cu privire la sistemul asigurărilor sociale se modifică după cum urmează: La Articolul 1 în noțiunea de „asigurat” după cuvintele „contribuții de asigurări sociale” se completează cu textul „precum și persoana fizică ce achită contribuția de asigurări sociale pe baza contractului de asigurare”. noțiunea „contract de asigurare” se expune în următoarea redacție: „contract de asigurare - contract voluntar încheiat în forma scrisă între o persoană fizică, pe de o parte, și Casa Națională de Asigurări Sociale, pe de altă parte, care prevede drepturile și obligațiile părților în domeniul asigurărilor sociale de stat.”.	Compatibil	Legislația Republicii Moldova reglementează regimuri juridice diferite de protecție socială care sunt aplicate lucrătorilor independenți. Aceste regimuri diferite creează o discrepanță între protecția socială de care beneficiază soții/soțiile lucrătorilor independenți din diferite categorii. Astfel, Legea nr. 489/1999 cu privire la sistemul asigurărilor sociale de stat face distincția între lucrători independenți: Așadar, lucrătorii independenți se împart în trei categorii: A. care achită taxa fixă majorată și beneficiază de toate prestațiile de asigurări sociale, inclusiv indemnizația de maternitate; B. care achită contribuția în cotă procentuală și beneficiază de toate prestațiile de asigurări sociale, inclusiv indemnizația de maternitate; C. care achită taxa fixă standard și beneficiază doar de pensia pentru limită de vârstă și ajutorul de deces . Deosebirea între categoriile A, B și categoria C se face după forma și mărimea contribuției de asigurare socială plătită în mod obligatoriu. Motivul pentru care lucrătorii independenți menționați la litera (C) mai sus, beneficiază de un număr limitat de prestații de asigurări sociale rezidă în faptul că aceste persoane sunt obligate să achite o contribuție de asigurare socială în mărime fixă mai mică decât contribuția impusă celeilalte categorii de lucrători independenți. În același timp, însă, Legea nr. 489/1999 nu prevede opțiunea lucrătorilor independenți de la litera (C) să achite o contribuție mai mare, pentru a beneficia de tot spectrul de prestații de asigurări sociale pe care le oferă BASS. Se cere de asemenea a se face precizare cu privire la indemnizațiile achitate pentru maternitate și familiile cu copii. Acestea se grupează în două categorii, în dependență de cerința deținerii statutului de persoană asigurată de către persoana beneficiară a indemnizației, după cum urmează: (1) <i>Indemnizații pentru familiile cu copii cu caracter contributiv</i>. Pot beneficia de acest tip de indemnizații doar persoanele asigurate care

			beneficiază de toate tipurile de prestații de asigurări sociale. Din această categorie fac parte următoarele indemnizații: i. indemnizația de maternitate; ii. indemnizația lunară pentru creșterea copilului ca prestație contributivă până la împlinirea de copil a vârstei de 12 luni/2 ani/3 ani; (2) <i>Indemnizații pentru familiile cu copii cu caracter universal</i>. Pot beneficia de acest tip de indemnizații familiile cu copii indiferent de statutul de persoană asigurată a reprezentantului legal al copilului care primește indemnizația pentru acesta. Din această categorie fac parte următoarele indemnizații: i. indemnizația unică la nașterea copilului (începând cu 1.01.2025 în mărime de 21.350 lei); ii. indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului cu vârsta de până la 2 ani (1.000 lei lunar) conform pct. 4 din Anexa la Hotărârea de Guvern nr. 1478/2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii; iii. indemnizație lunară de suport pentru creșterea copiilor gemeni sau pentru mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină, până la vârsta de 3 ani (500 lei lunar); iv. prestații sociale pentru asigurarea creșterii și îngrijirii copiilor plasați în serviciile de tutelă/curatelă; etc. Astfel, până la transpunerea Directivei se constată existența diferențe de tratament pentru următoarele categorii de lucrători independenți: întreprinzătorii individuali, gospodăriile țărănești, comercianții mici cu amănuntul, achizitorii de produse agricole, titularii de patentă de întreprinzător și soții/soțiile acestora. Pentru înlăturarea acestor discrepanțe se propune modificarea Legii nr. 489/1999 prin introducerea opțiunii pentru lucrătorii independenți-contribuabili obligatorii, să aleagă între tipurile de asigurare socială de care dorește să beneficieze. Astfel, persoanele care doresc să beneficieze de toate tipurile de prestații de asigurări sociale, inclusiv de indemnizație de maternitate, vor achita o contribuție socială în mărime fixă mai mare.
Articolul 8. Prestații de maternitate (1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că femeile care desfășoară o activitate independentă și soțiile și partenerele de viață menționate	Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale se modifică după cum urmează: La Articolul 1 în noțiunea de „plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale	Compatibil	Norma de la art. 8 alin. (2) din Directivă permite statelor să asigure dreptul la indemnizație de maternitate pentru femeile care desfășoară activitate independentă și pentru soțiile persoanelor care desfășoară activitate independentă fie pe bază obligatorie, fie pe bază voluntară. Republica Moldova optează pentru varianta asigurării voluntare, la cererea lucrătorului independent întreprinzător.

la articolul 2 pot, în conformitate cu dreptul intern, să primească o indemnizație de maternitate suficientă care să le permită întreruperea activității profesionale din motive de sarcină sau lăuzie pentru o perioadă de minimum 14 săptămâni. (2) Statele membre pot decide dacă indemnizația de maternitate menționată la alineatul (1) este acordată pe o bază voluntară sau în mod obligatoriu. (3) Indemnizația menționată la alineatul (1) este considerată suficientă, în cazul în care garantează un venit cel puțin echivalent cu: (a) indemnizația pe care persoana în cauză ar primi-o în caz de întrerupere a activităților din motive legate de starea sa de sănătate; și/sau (b) pierderea medie de venit sau de profit aferentă unei perioade anterioare comparabile, sub rezerva eventualelor plafoane stabilite de dreptul intern; și/sau (c) orice altă alocație familială prevăzută de legislația națională, sub rezerva eventualelor plafoane stabilite de dreptul intern. (4) Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că femeile care desfășoară o activitate independentă și soțiile și partenerile de viață menționate la articolul 2 au acces la orice servicii existente care oferă înlocuiri temporare sau la orice	de stat” cuvântul „persoană” se substituie cu textul „persoana fizică sau juridică”. după noțiunea „declarație privind evidența nominală a asiguraților” se completează cu o noțiune nouă: „declarație privind încadrarea în categoria de plătitori care se asigură de toate tipurile de prestații de asigurări sociale conform taxei fixe anuale a contribuțiilor de asigurări sociale – relatare făcută în scris de către plătitorii de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat cu privire la selectarea taxei fixe anuale a contribuțiilor de asigurări sociale pentru asigurarea de toate tipurile de prestații de asigurări sociale pentru fiecare perioadă de gestiune și prezentată Serviciului Fiscal de Stat conform modelului aprobat de Casa Națională de Asigurări Sociale;”. La articolul 5 alineatul (1) litera b) va avea următorul cuprins: „b) persoanele fizice care se asigură de pensia pentru limită de vârstă și ajutor de deces: întreprinzători individuali care au obținut dreptul de a desfășura activitate în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare, inclusiv fondatorii gospodăriilor țărănești (de fermier), care nu au persoane angajate prin contract individual de muncă – o dată pe an, pînă la data de 15 ianuarie a anului următor celui de gestiune, iar în cazul lichidării – în termen de cel mult 3 zile de la data inițierii radierii;”; se completează cu un alineat nou (1²) cu următorul conținut: „(1²) Declarația privind încadrarea în categoria de plătitori care se asigură de toate tipurile de prestații de asigurări sociale conform taxei fixe anuale a contribuțiilor de asigurări sociale, care se completează în modul și în forma stabilită de Casa Națională de Asigurări Sociale, se prezintă Serviciului Fiscal de Stat după cum urmează: a) persoanele fizice care se asigură de toate tipurile de prestații de asigurări sociale: întreprinzători individuali care au obținut dreptul de a desfășura activitate în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare, inclusiv, fondatorii gospodăriilor țărănești (de fermier), persoane fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor, persoane fizice care desfășoară activități în	În Republica Moldova contribuția de asigurare socială se achită fie în cotă procentuală raportată la venitul persoanei asigurate, fie în mărime fixă, stabilite anual prin legea BASS pentru anul respectiv. De regulă, legea BASS reglementează două tipuri de taxe fixe anuale: (1) taxa fixă standard, care oferă dreptul la pensia pentru limita de vârstă și ajutor de deces (în 2025 această taxă a fost stabilită de 20.518 lei), și (2) taxa fixă majorată, care oferă dreptul la toate tipurile de prestații de asigurări sociale, inclusiv la indemnizația de maternitate (în 2025 această taxă a fost stabilită de 27.772 lei). Implementarea unei sume intermediare (între cele două posibilități) va fi dificilă din punct de vedere al procesului de planificare bugetară. Având în vedere că persoanele care exercită o activitate pe cont propriu (fondatorii de întreprinderi individuale, fondatorii gospodăriilor țărănești, persoane fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor, persoanele fizice care exercită activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal, titularii patentei de întreprinzător) sunt deja recunoscute de Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale ca plătitori de contribuții obligatorii la bugetul asigurărilor sociale de stat, s-a propus introducerea în lege a unui nou mecanism și anume declarația privind încadrarea în categoria de plătitori care se asigură de toate tipurile de prestații de asigurări sociale, conform taxei fixe anuale stabilite de legea BASS. Această declarație va fi depusă la Serviciul Fiscal de Stat, în baza unui model aprobat de CNAS, și va permite persoanelor vizate să opteze între: a) plata taxei fixe standard, care oferă acces la minimumul necesar de asigurare (pensia pentru limita de vârstă și ajutorul de deces); sau b) plata taxei fixe majorate, cu acces la toate prestațiile de asigurări sociale, inclusiv indemnizația de maternitate. Pentru crearea unui mecanism eficient de asigurare obligatorie cu alegerea opțiunilor, introducerea doar unei noțiuni este insuficientă, astfel vor fi operate modificări în Legea nr. 489/1999 precum și a Legii nr. 289/2004. Astfel, se propune modificarea Legii nr. 489/1999, și anume:
--	--	--

servicii sociale naționale existente. Statele membre pot prevedea că accesul la respectivele servicii este o alternativă la indemnizația menționată la alineatul (1) din prezentul articol sau face parte integrantă din aceasta.	domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal, prezintă o dată pe an, până la data de 25 ianuarie inclusiv a anului, iar în cazul în care, activitatea se începe pe parcursul anului, declarația se prezintă în termen de 20 zile de la data înregistrării desfășurării activității la organul abilitat. În cazul titularilor patentei de întreprinzător se prezintă la prima solicitare de eliberare și/sau prelungire a patentei de întreprinzător a anului de gestiune. b) opțiunea pentru aplicarea taxei fixe anuale a contribuției de asigurări sociale care acordă dreptul la toate tipurile de prestații de asigurări sociale este obligatorie pentru întregul an și nu se modifică, precum și se consideră reînnoită pentru fiecare an ulterior dacă nu se solicită renunțarea la această opțiune prin prezentarea declarației până la data de 25 ianuarie a anului prin care se declară renunțarea. c) depunerea declarației peste termenele reglementate la lit. a) nu se acceptă.”; alineatul (4) textul „și (2)” se substituie cu textul „(1¹), (1²) și (3²)”, iar textul „Instrucțiunile privind modul de întocmire și de prezentare a declarațiilor se aprobă de Ministerul Finanțelor.” se exclude; alineatul (5) textul „și informații referitoare la indicatorii declarației cu privire la impozitul unic calculat pentru rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației” se substituie cu textul „, informații referitoare la indicatorii declarației cu privire la impozitul unic calculat pentru rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației și la indicatorii declarației privind încadrarea în categoria de plătitori care se asigură de toate tipurile de prestații de asigurări sociale conform taxei fixe anuale a contribuțiilor de asigurări sociale,”. alineatul (7) după cuvântul „independente” se completează cu expresia „în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor, persoanelor fizice care desfășoară activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal”. 4. Articolul 20 alineatul (1¹) după cuvântul „independente” se completează cu expresia „în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor, persoanele fizice care desfășoară activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie		1.art. 5 privind declarația privind evidența nominală a asiguraților, declarația privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și declarația persoanei asigurate; 2. Art. 20 privind calculul și plata contribuției de asigurări sociale; 3. Anexa nr. 1 din Legea nr. 489/1999 cu privire la sistemul public de asigurări. Prin acest mod ne asigurăm că persoanele care au posibilități financiare și dorință de beneficiere de toate tipurile de prestații de asigurări sociale o vor putea face, dar totodată ne asigurăm că persoanele care nu doresc acest lucru sau nu au posibilitatea financiară, nu vor fi obligați să achite o sumă mai mare. Suplimentar, vor fi introduse modificări în Legea nr. 289/2004 pentru • definirea venitului lunar asigurat pentru plătitorii care aleg să se asigure pentru toate prestațiile de asigurări sociale prin împărțirea taxei fixe anuale la 12; • garanta sursele de finanțare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, indemnizației pentru creșterea copilului, indemnizație paternală și indemnizații unice pentru copii adoptați sau în plasament în serviciul de tutelă/curatelă; • confirmarea stagiului de cotizare pentru drepturile la prestații de asigurări sociale; • explicarea modului de achitare a taxei fixe anuale de către persoanele care vor alege să se asigure de toate prestațiile de asigurări sociale. După introducerea acestor norme, prin efectul legii, de indemnizația de maternitate va beneficia și soția lucrătorului independent aflată la întreținerea lui. Acest efect rezultă din norma de la art. 16 alin. (1) din Legea nr. 289/2004 care prevede că soțiile aflate la întreținerea soților asigurați beneficiază de indemnizația de maternitate. Așadar, toate soțiile, vor fi asigurate de stat în această privință.
--	--	--	--

și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal”;

se completează cu un alineat nou (1³) cu următorul cuprins:
 „(1³) Calculul contribuției de asigurări sociale de stat pentru persoanele fizice stipulate la art. 5 alin. (1²) se face lunar de către Casa Națională de Asigurări Sociale, până la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune, pe baza declarației prezentate.”.

5. În Anexa nr. 1 pct. 1.6 și pct. 1.7 se expun în următoarea redacție:

Categoriile de plătitori și de asigurați	Tarifele și baza de calcul al contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii	Termenele de virare a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	Tipurile prestațiilor sociale asigurate
1.6. Persoanele fizice, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1.1–1.5, care se regăsesc în una dintre situațiile: – fondatori ai întreprinderilor individuale, inclusiv fondatori ai gospodăriilor	a) asigurarea de pensia pentru limită de vârstă și ajutorul de deces		
	Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală	Lunar, câte 1/12 din suma anuală, până la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune	Pensia pentru limită de vârstă și ajutorul de deces
	b) asigurarea de toate tipurile de prestații de asigurări sociale de stat		
	Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală	Lunar, câte 1/12 din suma anuală, până la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune	Toate tipurile de prestații de asigurări sociale de stat

	țărănești (de fermier); – persoane fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor; – persoanele fizice care exercită activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal						
	1.7. Titularii patentei de întreprinzător, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de	a) asigurarea de pensia pentru limită de vârstă și ajutorul de deces					
		Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală, dar nu mai puțin de 1/12 din	La momentul solicitării sau prelungirii patentei	Pensia pentru limită de vârstă și ajutorul de deces			

	alineatul (5²), după textul „a antreprenorului independent” se completează cu textul „și a persoanelor care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”; alineatul (82), după cuvântul „justiției” se completează cu textul „, persoanele care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”; alineatul (10), după textul „antreprenorii independenți” se completează cu textul „precum și persoanele care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”. La articolul 7 alineatul (3), în prima propoziție cuvintele „proгноzate pe economie” se substituie cu cuvintele „pe economie прогноzate”; alineatul (3), în propoziția a treia, cuvintele „proгноzat pe economie” se substituie cu textul „pe economie прогноzat”. Articolul 7 se completează cu un alineat nou (3³) cu următorul cuprins: „(3³) Venitul lunar asigurat pentru persoanele care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr. 1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale se determină prin împărțirea a 1/12 a taxei fixe anuale a contribuției de asigurări sociale de stat stabilită pentru anul corespunzător la cota tarifului contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii pentru angajatorii sectorului privat pentru această perioadă. Venitul lunar asigurat determinat se include în calcul în lunile pentru care au fost plătite taxele fixe anuale ale contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii stabilite începând cu 1 ianuarie 2027.”; la alineatul (6¹), în prima și a doua propoziție după cuvintele „antreprenorul independent,” se completează cu textul „, , persoana care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul		
--	---	--	--

	public de asigurări sociale, ”; la alineatul (7), după cuvintele „mediu lunar” se completează cu cuvintele „pe economie”; la alineatul (10), după cuvintele „mediu lunar” se completează cu cuvintele „pe economie”. La articolul 12 în alineatul (4), textul „/îngrijirea” se exclude. La articolul 13 în alineatul (4), după textul „ , ale antreprenorului independent”, se completează cu textul „ și ale persoanelor care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”, iar cuvintele „prognosticat pe economie” se substituie cu cuvintele „pe economie prognosticat”. La articolul 18 în alineatul (1²), în prima propoziție după textul „ , antreprenorii independenți” se completează cu textul „ și persoanele care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) sau pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”, iar, în propoziția a doua după cuvintele „ , femeia antreprenoare independentă” se completează cu textul „ ,femeia care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”. La articolul 18¹: alineatul (1), textul „ , precum și tatălui liber-profesionist ce practică activitate în sectorul justiției și tatălui antreprenor independent” se substituie cu textul „precum și tatălui liber-profesionist ce practică activitate în sectorul justiției, tatălui antreprenor independent și tatălui care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) sau pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”; după alineatul (3³) se completează cu două alineate noi (3⁴) și (3⁵) cu următorul cuprins: „(3⁴) Condițiile de stabilire a indemnizației paternale pentru tatăl care		
--	---	--	--

	se atribuie la categoria de asigurat specificat la pct.1.6 lit. b) sau pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale: a) indemnizația paternală se stabilește de la data nașterii copilului pe o perioadă de 15 zile calendaristice fără condiția aflării în concediu paternal; b) tatăl copilului nou-născut a solicitat stabilirea indemnizației paternale în termen de 12 luni de la data nașterii copilului; c) tatăl copilului nou-născut a achitat taxa fixă a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, stabilită începând cu 1 ianuarie 2026, cel puțin o lună în ultimele 3 luni calendaristice premergătoare lunii nașterii copilului. (3⁵) Condițiile de stabilire a indemnizației paternale pentru tatăl care se atribuie la categoria de asigurat specificat la pct.1.6 lit. b) sau pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, care a adoptat un copil: a) indemnizația paternală se stabilește din data încuviințării adopției copilului pe o perioadă de 15 zile calendaristice fără condiția aflării în concediu paternal; b) tatăl copilului adoptat a solicitat stabilirea indemnizației paternale în termen de 12 luni din data încuviințării adopției; c) tatăl copilului adoptat a achitat taxa fixă a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, stabilită începând cu 1 ianuarie 2026, cel puțin o lună în ultimele 3 luni calendaristice premergătoare lunii încuviințării adopției copilului.”. La articolul 18² în alineatul (7),după cuvântul „, justiției” se completează cu expresia „, , persoanelor care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.”. La articolul 18³ în alineatul (8), în prima propoziție după cuvântul „, justiției”, de completat cu expresia „, , persoanelor care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”, iar la propoziția a doua după cuvântul „,justiției”, de completat cu expresia „, , persoana care se atribuie la categoriile de plătitori specificați la pct.1.6 lit. b) și pct. 1.7 lit. b) din Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.”.		
--	--	--	--

	Articolul 17, alineatul (2) din Legea Nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: sintagma „, a pensie pensie minimă și la un ajutor de deces prevăzute în legislație., se substituie cu expresia „prestațiile de asigurări sociale de stat, în condițiile prevăzute de legislația în domeniul asigurărilor sociale.”.		
Articolul 9. Apărarea drepturilor (1) Statele membre se asigură că există proceduri judiciare sau administrative, inclusiv, în cazul în care statele membre consideră adecvat, proceduri de conciliere, pentru punerea în aplicare a obligațiilor prevăzute de prezenta directivă, pentru toate persoanele care consideră că au suferit pierderi sau prejudicii drept consecință a neaplicării principiului egalității de tratament acestora, chiar și după încetarea relațiilor în cadrul cărora se susține că a apărut discriminarea. (2) Statele membre se asigură că asociațiile, organizațiile sau alte entități juridice, care în conformitate cu criteriile stabilite de legislația lor națională au interesul legitim de a veghea la respectarea dispozițiilor prezentei directive, pot angaja, în numele sau în sprijinul reclamantului, cu aprobarea acestuia, orice procedură judiciară și/sau administrativă prevăzută pentru a determina respectarea obligațiilor rezultând din prezenta directivă.	Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați se modifică după cum urmează: La articolul 10 alineatul (2) după cuvântul „combaterea” se adaugă textul „a discriminării după criteriul de sex, a violenței și hărțuirii, inclusiv a”; alineatul (2¹) va avea următorul cuprins: „(2¹) Angajatorul asigură informarea tuturor salariaților, inclusiv prin afișarea în locuri vizibile a extraselor tematice din conținutul documentelor de politici interne sau a oricăror altor informații tematice cu privire la neadmiterea și interzicerea actelor și tuturor formelor de discriminare după criteriul de sex, violență și hărțuire, inclusiv hărțuire sexuală la locul de muncă, precum și cu privire la procedura de soluționare a unor asemenea cazuri, drepturile salariaților și răspunderea angajatorului care poate surveni în acest sens.”; alineatul (3), literele d) și f) vor avea următorul cuprins: „d) să întreprindă măsuri de prevenire și combatere a discriminării după criteriul de sex, a violenței și hărțuirii, inclusiv a hărțuirii sexuale la locul de muncă, precum și de protecție împotriva oricărui tratament nefavorabil și oricăror consecințe nefavorabile pentru depunerea în organul competent a plângerilor pentru asemenea acțiuni; f) să introducă în politicile organizaționale interne ale unității prevederi privind prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare după criteriul de sex, a violenței și a hărțuirii, inclusiv a hărțuirii sexuale la locul de muncă, interzicerea utilizării tehnologiei informației sau comunicațiilor electronice pentru a produce ori a distribui date care conțin amenințări, intimidări, insulte, defăimări, incitări la violență ori la ură, discriminare, hărțuire (inclusiv hărțuire sexuală) sau alte forme de abuz în contextul prezentei prevederi.”. La articolul 19 alineatul (3) litera b) textul „după criteriul de sex și de hărțuire sexuală la locul de muncă” se substituie cu textul „după criteriul de sex, și de	Compatibil	Legislația națională asigură, în linii generale, conformitatea cu articolul 9 al Directivei. Astfel, există mecanisme administrative și judiciare stabilite prin lege. Codul de procedură civilă nr. 225/2003 prevede la art. 7 alineat (1) că instanța judecătorească intenționează procesul civil la cererea persoanei care revendică apărarea unui drept al său încălcat sau contestat, a libertății ori a unui interes legitim. Procesul civil poate fi intentat în numele persoanelor imputernicite de lege să apere drepturile, libertățile și interesele legitime ale unei alte persoane, ale unui număr nelimitat de persoane, interesele Republicii Moldova și ale societății (art. 7 alineat (2)). Mecanismele legale administrative sunt realizate de Consiliul pentru Egalitate, care este autoritatea națională competentă în examinarea cazurilor de discriminare, având un rol central în asigurarea aplicării principiului egalității de tratament. Consiliul pentru Egalitate poate examina plângeri individuale privind discriminare, se poate autosesiza atunci când identifică posibile cazuri de discriminare și poate fi sesizat de persoane interesate sau de alte entități din domeniul protecției drepturilor omului. Acest mecanism vine să asigure o modalitate alternativă de soluționare a cazurilor de discriminare, fără a fi necesară inițierea imediată a unui proces judiciar. Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității permite Consiliului pentru Egalitate să propună soluționarea amiabilă a conflictelor prin concilierea părților, fără a fi necesară emiterea unei decizii de constatare a discriminării. Astfel, în ordine administrativă, persoana care consideră că i-a fost încălcat dreptul la egalitate de tratament poate solicita emiterea unui act administrativ individual favorabil de constatare a discriminării de către Consiliul pentru Egalitate. În cazul în care decizia Consiliului este nesatisfăcătoare, persoana poate cere, ulterior, protecția dreptului său pe cale judiciară, prin contestarea actului administrativ individual defavorabil direct în instanța de judecată, fără respectarea procedurii prealabile (pct. 65 din Legea nr. 298/2012 privind activitatea Consiliului pentru Egalitate).

(3) Alineatele (1) și (2) nu aduc atingere normelor interne privind termenele de introducere a acțiunilor în justiție în ceea ce privește principiul egalității de tratament.	violență și hărțuire, inclusiv de hărțuire sexuală la locul de muncă, precum și altor încălcări a demnității în muncă;”; alineatul (3²) literele c) și f) se abrogă; alineatul (4) litera c) se abrogă; La articolul 20, alineatul (3) litera c) se abrogă.	În privința art. 9 alin. (2) din Directivă, menționăm că dreptul în sine al entităților de a acționa în numele unei alte persoane fizice există în Republica Moldova și este consacrat în art. 7 coroborat cu art. 73 din Codul de procedură civilă, care reglementează intentarea proceselor civile în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale altor persoane. Subsecvent celor relatate, se precizează că interesele cetățenilor pot fi reprezentate, conform legislației curente, și de Ombudsman – în calitate de gardian al tuturor drepturilor fundamentale, inclusiv al dreptului la egalitate și nediscriminare. Or, Avocatul Poporului are scopul de a asigura respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile. Totuși, o problemă de compatibilitate apare referitor la competența grupurilor coordonatoare gender. Art. 19 alin. (3¹) lit. c) din Legea nr. 5/2006 prevede instituirea, în cadrul autorităților administrației publice centrale de specialitate, a grupurilor coordonatoare în domeniul gender, constituite din unități gender, respectiv din specialiști abilitați cu funcția de promovare a egalității între femei și bărbați la nivelul instituției. În conformitate cu prevederile art. 19 alin. (3²) lit. c) și d), grupul coordonator în domeniul gender din cadrul autorității administrației publice centrale de specialitate are atribuțiile de a examina cazurile de discriminare după criteriul de sex și de hărțuire sexuală la nivel de ramură, precum și în structurile descentralizate și desconcentrate, și de a înainta conducătorului autorității propuneri de înlăturare a condițiilor de discriminare. Totodată, potrivit art. 20 alin. (3) lit. c), unitatea gender din cadrul autorității publice locale are, printre altele, atribuția de a participa la examinarea petițiilor persoanelor juridice și ale persoanelor fizice asupra cazurilor de discriminare după criteriul de sex. Astfel, angajamentul asumat de stat de a combate efectiv discriminarea pe criteriul de sex poate fi realizat doar prin punerea în aplicare a unui cadru normativ uniform și coerent, care să asigure ca obligația de examinare și soluționare a cazurilor de discriminare, inclusiv pe criteriul de sex, să fie realizată doar de autoritățile competente instituite în acest scop. În acest sens, trebuie subliniat faptul că, potrivit art. 16 lit. a) din Legea nr. 121/2012, modificată prin Legea nr. 2/2023 pentru modificarea unor acte normative (revizuirea cadrului normativ privind nediscriminarea și asigurarea egalității), autoritățile publice implementează principiul egalității, al nediscriminării și al respectării diversității în activitatea
--	--	--

			desfășurată, fiind exclusă atribuția de a examina plângerile persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării. În argumentarea acestei poziții se atrage atenția asupra faptului că grupurile coordonatoare în domeniul gender, formate din unități gender, nu posedă nivelul de expertiză în domeniu și nici resursele și capacitățile operaționale necesare pentru a examina în mod corespunzător plângerile persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării și pentru a se pronunța în privința existenței sau inexistenței unei fapte de discriminare, dar și pentru a formula propuneri de înlăturare a condițiilor de discriminare într-un caz concret. În partea ce vizează atribuțiile ce urmează a fi puse în sarcina grupurilor coordonatoare în domeniul gender și a unităților gender din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, acestea se vor limita la competența de desfășurare a activităților de prevenire a discriminării pe criteriul de sex și promovare a egalității de gen în activitatea instituției prin instruire, acțiuni de informare și sensibilizare, monitorizare și raportare, dar și asistarea persoanei care a fost victima unei presupuse discriminări sau hărțuiri în depunerea unei plângeri către autoritățile competente. În această ordine de idei, se impune operarea modificărilor corespunzătoare în Legea nr. 5/2006, în vederea excluderii lit. c) din conținutul art. 19 alin. (3²), a lit. c) din conținutul art. 19 alin. (4) și a lit. c) din conținutul art. 20 alin. (3).
Articolul 10. Indemnizație sau despăgubire Statele membre adoptă, în ordinea lor juridică internă, măsurile necesare pentru a asigura o indemnizație sau o despăgubire reală și efectivă, în condițiile stabilite de statele membre, pentru prejudiciul suferit de o persoană în urma unei discriminări pe considerente legate de sex, indemnizație sau despăgubire care să aibă caracter disuasiv și proporțional în raport cu dauna suferită. Această indemnizație sau despăgubire nu poate fi limitată prin stabilirea unei limite superioare prealabile.		Compatibil	Art. 10 din Directivă se referă la principiul protecției efective împotriva discriminării, prin garantarea unei despăgubiri reale și proporționale cu prejudiciul suferit, fără limită maximă prestabilită. În dreptul intern al Republicii Moldova, mecanismele de constatare a discriminării sunt asigurate prin Consiliul pentru Egalitate, care poate emite decizii de constatare a încălcării principiului egalității, considerate acte administrative individuale. Odată constatată încălcarea principiului egalității, repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a actului de discriminare poate fi făcută doar prin intermediul instanțelor de judecată, după cum este prevăzut de art. 5 și art. 18 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității. Mai mult, Codul civil reglementează răspunderea delictuală (secțiunea 1, capitolul XXXIII), iar art. 2037 din Codul civil stabilește criteriile de determinare a despăgubirii pentru prejudiciul moral, fără plafon legal, ceea ce corespunde cerințelor Directivei privind proporționalitatea și caracterul disuasiv al despăgubirilor. Potrivit art. 2037 alin. (1) din Codul civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciul moral se determină de instanța de judecată în funcție de

			caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.
Articolul 11. Organisme de promovare a egalității (1) Statele membre iau toate măsurile necesare pentru a garanta că organismul sau organismele desemnate în conformitate cu articolul 20 din Directiva 2006/54/CE sunt, de asemenea, competente în ceea ce privește promovarea, analiza, monitorizarea și susținerea egalității de tratament pentru toate persoanele la care se referă prezenta directivă, fără discriminare pe considerente de sex. (2) Statele membre se asigură că atribuțiile organismelor menționate la alineatul (1) includ: (a) asigurarea de asistență independentă victimelor discriminării în exercitarea plângerilor de discriminare, fără a aduce atingere drepturilor victimelor și asociațiilor, organizațiilor și altor entități juridice menționate la articolul 9 alineatul (2); (b) realizarea de studii independente privind discriminarea; (c) publicarea de rapoarte independente și elaborarea de recomandări privind orice probleme legate de astfel de discriminări;		Compatibil	În Republica Moldova, atribuțiile prevăzute la art. 11 alin. (2) din Directivă sunt repartizate între două instituții: Avocatul Poporului și Consiliul pentru Egalitate. . Avocatul Poporului asigură, conform Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) într-o anumită măsură, asistența victimelor discriminării, însă nu oferă reprezentare juridică independentă în sens deplin și respectiv nu se încadrează în conceptul organizațiilor prevăzute de art. 20 din Directiva 2006/54/CE la care face trimitere articolul 11 din Directivă. Consiliul pentru Egalitate îndeplinește atribuțiile menționate la lit. b), c) și d) din art. 20 din Directivă, chiar dacă nu sunt specificate <i>ad litteram</i> în legislația națională. De asemenea, Consiliul pentru Egalitate este autoritatea care se încadrează conceptual în prevederile de la articolul 20 din Directiva 2006/54/CE. Acesta are atribuțiile prevăzute de articolul 11 din Directivă, însă cu excepția celei prevăzute la lit. a). În continuare vom preciza analogul legislativ național pentru fiecare atribuție obligatorie din articolul 11: lit. b): art. 12 lit. e) din Legea nr. 121/2012; lit. c): cumulativ, mai multe atribuții conform art. 12 lit. a), b), c), d), f) din Legea nr. 121/2012; lit. d): art. 12 lit. h) din Legea nr. 121/2012.

(d) schimbul de informații, la nivel corespunzător, cu organismele europene omologe, precum Institutul european pentru egalitatea de șanse între bărbați și femei.			
Articolul 12. Abordarea integratoare de gen Statele membre iau în considerare în mod activ obiectivul egalității dintre bărbați și femei la elaborarea și la punerea în aplicare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative, precum și a politicilor și activităților în domeniile prevăzute de prezenta directivă.	Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați se modifică după cum urmează: La articolul 19: alineatul (3 ¹), după cuvintele „domeniul de activitate” se completează cu expresia „,din cadrul subdiviziunilor de resurse umane și suport juridic”, iar la sfârșit, se completează cu cuvintele „desemnați prin ordinul conducătorului autorității/instituției”;	Compatibil	La nivel guvernamental, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, conform competențelor atribuite de către Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, este autoritatea publică centrală abilitată cu elaborarea și promovarea politicilor în domeniul egalității între femei și bărbați. Obiectivul egalității dintre bărbați și femei la elaborarea și la punerea în aplicare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative este consacrat în articolul 2 al Legii nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați prin noțiunea <i>abordare complexă a egalității între femei și bărbați</i> – integrare a principiului egalității între femei și bărbați în politicile și în programele din toate domeniile și la toate nivelurile de adoptare și aplicare a deciziilor. Grupurile coordonatoare în domeniul gender - sunt organe consultative și coordonatoare, constituite din unități gender din cadrul subdiviziunilor cu competențe privind elaborarea, promovarea și monitorizarea politicilor în domeniul de activitate al autorității administrației publice centrale de specialitate. Totodată, în scopul implementării eficiente a prevederilor articolului, propunem completarea Legii nr. 5/2006 cu prevederi de clarificare a modului de funcționare și de delegare a persoanelor responsabile de implementarea principiului egalității între femei și bărbați și totodată stabilirea unui obiectiv specific de evaluare a egalității de gen a unităților gender din cadrul APC.
Articolul 13. Difuzarea informațiilor Statele membre se asigură că dispozițiile adoptate în temeiul prezentei directive, împreună cu dispozițiile relevante care sunt deja în vigoare, sunt aduse prin toate mijloacele adecvate în atenția persoanelor în cauză de pe întreg teritoriul lor.		Compatibil	Articolul 13 consacră expres principiul publicității legii. În dreptul național, principiul publicității actelor normative este garantat de art. 56 din Legea nr. 100/2017 privind actele normative, care prevede intrarea în vigoare a actelor numai după publicarea în Monitorul Oficial. Totuși, art. 13 din Directivă impune obligația statului nu doar de a publica, ci și de a asigura difuzarea efectivă și accesibilă a informațiilor privind egalitatea de tratament, prin mijloace adecvate și adaptate grupurilor-țintă. Atribuțiile în domeniul informării și sensibilizării sunt stabilite prin Legea nr. 121/2012 Consiliului pentru Egalitate și Avocatului

			Poporului, precum și Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care are competența de a promova politici de egalitate de șanse. De acest lucru urmează să țină cont organizațiile non-guvernamentale, autoritățile publice și alte entități cu atribuții și scopuri relevante.
Articolul 14. Nivelul de protecție Statele membre pot adopta sau menține dispoziții mai favorabile pentru protecția principiului egalității de tratament între femei și bărbați decât cele prevăzute de prezenta directivă. Punerea în aplicare a prezentei directive nu poate în niciun caz să constituie un motiv de reducere a nivelului de protecție împotriva discriminării deja prevăzut de statele membre în domeniile reglementate de prezenta directivă.		Prevederi UE neaplicabile	Articolul 14 nu se supune transpunerii, deoarece este o dispoziție standard care permite statelor membre să ofere un nivel de protecție mai ridicat decât cel garantat de Directivă.
Articolul 15. Rapoarte (1) Statele membre comunică toate informațiile disponibile privind aplicarea prezentei directive Comisiei până la 5 august 2015. Comisia întocmește un raport de sinteză spre a fi prezentat Parlamentului European și Consiliului cel târziu la 5 august 2016. Respectivul raport trebuie să țină seama de toate modificările legislației în ceea ce privește durata concediului de maternitate pentru salariate. Raportul va fi însoțit de propuneri de modificare a prezentei directive, după caz.		Prevederi UE neaplicabile	Articolul dat nu se supune transpunerii, deoarece conține doar norme de procedură cu privire la transpunerea și aplicarea Directivei.

(2) Raportul Comisiei ține seama de punctele de vedere ale părților interesate.			
Articolul 16 Punerea în aplicare (1) Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive cel târziu până la 5 august 2012. Statele membre comunică de îndată Comisiei textul dispozițiilor respective. Atunci când statele membre adoptă dispozițiile respective, acestea conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o astfel de trimitere cu ocazia publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri. (2) Atunci când dificultăți speciale justifică acest lucru, statele membre pot beneficia, în funcție de necesități, de o perioadă suplimentară de 2 ani până la 5 august 2014 pentru a se conforma articolului 7, precum și pentru a se conforma articolului 8 în ceea ce privește soțiile și partenerile de viață menționate la articolul 2 litera (b). (3) Comisiei îi este comunicat de către statele membre textul principalelor dispoziții de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.		Prevederi UE neaplicabile	Articolul dat nu se supune transpunerii, deoarece conține doar norme de procedură cu privire la transpunerea și aplicarea Directivei.
Articolul 17 Abrogare		Prevederi UE neaplicabile	Articolul dat nu se supune transpunerii, deoarece conține doar norme de procedură cu privire la transpunerea și aplicarea Directivei.

Directiva 86/613/CEE se abrogă, cu efect de la 5 august 2012. Trimiterile la directiva abrogată se interpretează ca trimiteri la prezenta directivă.			
Articolul 18 Intrarea în vigoare Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene		Prevederi UE neaplicabile	Articolul dat nu se supune transpunerii, deoarece conține doar norme de procedură cu privire la transpunerea și aplicarea Directivei.
Articolul 19 Destinatari Prezenta directivă se adresează statelor membre.		Prevederi UE neaplicabile	Articolul dat nu se supune transpunerii, deoarece include doar mențiunea despre subiecții Directivei